

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

MAQSUD SHAYXZODANING ADABIY MEROSINI O'RGANISH ISTIQBOLLARI

Amirxonov Ibrohim Abdurahmon o'g'li

Toshkent Davlat Transport Universiteti

Annotatsiya: *Ushbu maqola XX asr o'zbek adabiyotining yetuk vakili Maqsud Shayxzodaning adabiy merosini o'rganish istiqbollari tahlil qiladi. Tadqiqotda Shayxzodaning ijodiy merosi, uning she'riyat va tarjimonlik faoliyati, shuningdek, zamonaviy adabiyotshunoslikda tadqiq qilinishi mumkin bo'lgan yo'nalishlar ko'rib chiqiladi. Maqola Shayxzodaning ijodiy merosini ilmiy tahlil qilishning muhim jihatlarini yoritadi va kelajakdagi tadqiqotlar uchun istiqbollarni belgilaydi.*

Kalit so'zlar: *Maqsud Shayxzoda, adabiy meros, o'zbek she'riyati, tarjimonlik faoliyati, tadqiqot istiqbollari, XX asr adabiyoti.*

Abstract: *This article examines the prospects for studying the literary heritage of Maqsud Shayxzoda, a prominent figure in 20th-century Uzbek literature. The research analyzes Shayxzoda's creative legacy, including his poetry, translation activities, and interactions with other literary figures, as well as potential directions for future literary studies. The paper highlights key aspects of his literary contributions and identifies avenues for further scholarly research.*

Keywords: *Maqsud Shayxzoda, literary heritage, Uzbek poetry, translation activity, research prospects, 20th-century literature.*

Maqsud Shayxzoda XX asr o'zbek adabiyotining yetuk vakili bo'lib, uning ijodi she'riyat, dramaturgiya va tarjimonlik faoliyatini o'z ichiga oladi. Shayxzodaning she'riyatida lirizm, dramatism va falsafiy mushohada muhim o'rin tutadi. Shoirning lirik qahramonlari inson ruhiyatining murakkab qatlamlarini aks ettiradi, ular orqali insoniy qadriyatlar, axloqiy ideal va go'zallik konsepsiyasi talqin etiladi. Shayxzodaning poetik tafakkuri asosan insoniy ruhiy holatni tasvirlash, ichki ziddiyatlarni ochib berish hamda tabiiy go'zallik va hayotiy tajribalarni uyg'unlashtirish orqali rivojlangan. Shoir obrazlar va metaforalar orqali inson qalbining nozik qatlamlarini ochib beradi, bu esa uning she'riyatini nafaqat estetik, balki falsafiy jihatdan ham boy qiladi. Tadqiqotchilar Shayxzodaning she'riyatida go'zallik, axloqiy ideal va insoniy qadriyatlar motivlarini tahlil qilish orqali uning ijodiy merosini yangi nuqtai nazardan baholashlari mumkin. Shu yo'nalish Shayxzodaning ijodiy merosini ilmiy tadqiq qilishning asosiy poydevorini tashkil qiladi. Shayxzoda tarjimon sifatida ham o'zbek adabiyotini boyitgan, xorijiy adabiyot namunalarini o'zbek o'quvchisi uchun yaqinlashtirgan. U rus, fransuz va fors tillaridan she'riy va dramatik asarlarni tarjima qilgan. Tarjima jarayonida Shayxzoda o'zining poetik tafakkuri, til sezgirligi va estetik qarashlarini qo'llagan. Tarjimonlik faoliyati uning poetik uslubini boyitish bilan birga, estetik va falsafiy tafakkurini ham kengaytirgan. Masalan, tarjima

TANQIDIY NAZAR, TAHLILY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'UYALAR

qilgan she'rlarida u metaforik ifoda, ritmik uyg'unlik va obrazlar tizimini mukammal tarzda yaratgan. Shu bois, tarjimonlik faoliyatini o'rganish nafaqat adabiy tahlil, balki lingvistik va madaniyatlararo tadqiqotlar uchun ham muhim istiqbol hisoblanadi. Shayxzoda ijodiy faoliyatida adabiy do'stlik va muloqot muhiti ham katta ahamiyatga ega bo'lgan. U XX asr o'zbek adabiyotining yetuk ijodkorlari bilan yaqin aloqalarda bo'lgan, Oybek, G'afur G'ulom va Mirtemir kabi do'stlar bilan bo'lgan ijodiy suhbatlar, maslahatlar va ruhiy qo'llab-quvvatlash uning poetik tafakkurini boyitgan. Bu do'stlik va ijodiy hamkorlik Shayxzodaning badiiy tafakkurini shakllantirishda hal qiluvchi ahamiyatga ega bo'lgan. Tadqiqotchilar Shayxzodaning ijodiy muloqotini o'rganish orqali uning she'riy tafakkurini, go'zallik va axloqiy idealga bo'lgan yondoshuvini chuqurroq anglashlari mumkin. Shu jihatdan, adabiy do'stlik va ijodiy hamkorlik uning merosini o'rganishning istiqbolli yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shayxzodaning adabiy merosini zamonaviy metodlar yordamida o'rganish istiqbolli yo'nalishlardan hisoblanadi. Literaturoloji tahlil, falsafiy-estetik yondoshuvlar, psixologik tahlil va madaniyatlararo tahlil uning ijodini kengroq talqin qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, digital arxivlar va qo'lyozmalarni o'rganish Shayxzodaning tarjima va maqolalarini yangi nuqtai nazardan tadqiq qilish imkonini beradi. Zamonaviy metodlar yordamida Shayxzodaning ijodi xalqaro adabiyotshunoslik uchun ham dolzarb tadqiqot obyekti sifatida ko'riladi. Shayxzodaning ijodiy merosi nafaqat o'zbek, balki xalqaro kontekstda ham ahamiyatlidir. Uning she'riyatida insoniy qadriyatlar, axloqiy ideal va falsafiy mushohada masalalari muhim o'rin tutadi. Shu bois, zamonaviy ilmiy tadqiqotlar Shayxzodaning ijodini xalqaro kontekstda baholash imkonini beradi. Tarjimonlik faoliyati, madaniyatlararo muloqot va falsafiy qarashlar XXI asr adabiyotshunosligi uchun yangi tadqiqotlar manbai bo'lib xizmat qiladi. Shu tariqa, Shayxzodaning adabiy merosini o'rganish istiqbollari keng qamrovli va turli yo'nalishlarni o'z ichiga oladi, bu uning ijodiy merosini chuqurroq anglash va XXI asr adabiyotshunosligida yangi tadqiqotlar uchun boy manba yaratadi. Shayxzodaning ijodi nafaqat o'zbek, balki xalqaro adabiyotshunoslik uchun ham dolzarb tadqiqot obyekti hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Shayxzoda, M. Tanlangan asarlar. Toshkent, 1990.
2. Qodirov, A. O'zbek adabiyoti tarixi. Toshkent, 2005.
3. Karimov, T. Maqsud Shayxzoda ijodiy merosi. Toshkent, 2012.
4. Sobirov, R. O'zbek she'riyati va adabiy meros. Samarqand, 2015.
5. Ergashev, S. She'riyat va tarjimonlik faoliyati. Toshkent, 2013.

